

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. de heer drs. Y.J. van Hijum

Wolvega, 15 juli 2024

Betreft: Wet BAZ

Geachte heer Van Hijum,

Dank voor de mogelijkheid om een reactie te geven op de 'Wet Basisverzekering Arbeidsongeschiktheid Zelfstandigen', hierna afgekort tot BAZ.

Hoewel ik vrees voor een internetconsultatie 'voor de Bühne' en dat deze reactie alsmede van velen, ongeacht uit emotie of goed beargumenteerd, niet leidt tot enige zelfreflectie bij partijen in de Tweede Kamer, wil ik u deze niet onthouden. Bijgaand treft u deze dan ook aan.

Er is bereidheid tot nadere toelichting wanneer u dat wenst. Uw reactie daartoe wordt met belangstelling tegemoet gezien.

Hoogachtend,

C.P.H. Elfring

In de basis is het geen onnatuurlijke gedachte om kwetsbare IB-ondernemers beter te beschermen. Dat is het uitgangspunt geweest voor ontwikkeling van deze wet. Dan zal er echter wel rekening moeten worden gehouden wat de wet daadwerkelijk beoogt, wie daadwerkelijk kwetsbaar zijn, wat het uitgangspunt van de IB-ondernemer is geweest om juist IB-ondernemer te worden, in hoeverre de BAZ daadwerkelijk een probleem juist en correct oplost voor zover er al een individueel probleem is et cetera. Er heerst grote twijfel over het doel, de risicogroep, de uitvoerbaarheid, de betaalbaarheid, de ambtelijke inzage in de individuele positie van de IB-ondernemer in een groter financieel geheel, en uiteindelijk de gekozen oplossing voor 'het financieel vangnet' door invoering van de BAZ.

Ogenschijnlijk beoogt de BAZ de financieel kwetsbare IB-ondernemer te beschermen. Maar wil deze IB-ondernemer wel financieel beschermd worden? En is dat nodig? Wie bepaalt dat? Bepaalt de IB-ondernemer dat niet zelf en zo nee, waarom niet?

Hoewel er een grote groep IB-ondernemers zichzelf dient af te vragen of zij wel IB-ondernemer moeten en willen zijn, is er ook een hele grote groep, en waarschijnlijk de overgrote meerderheid, die bewust als zelfstandige het IB-ondernemerschap hebben omarmd. Deze tweede groep zal niet zitten te wachten op de BAZ om veel uiteenlopende redenen. Hierna worden overwegingen benoemd welke overigens niet limitatief is.

Keuze IB-ondernemer:

De IB-ondernemer kan uitstekend en heel bewust gekozen hebben voor zelfstandigheid. In hoeverre moet je deze groep dan dwingen tot deelname aan de BAZ? Daarmee beperk je diens keuzevrijheid.

Inkomen:

Wat heeft een IB-ondernemer via de BAZ eraan om *misschien* een minimale uitkering te ontvangen wanneer deze gewend is aan bijvoorbeeld minimaal 1,5 of 2 x modaal inkomen? Lost dit zijn/haar 'probleem' op?

Waarom is er in de BAZ geen toetsing en grens t.a.v. het inkomen bepaald zoals dit ook in de WIA is bepaald.?

Het doel van de BAZ is inkomensbescherming. Is het dan niet wenselijk om dit belastbaar inkomen te benoemen? Bescherming te bieden voor IB-ondernemers die maximaal bijvoorbeeld 75% van het minimum inkomen op jaarbasis vanuit zelfstandigheid verdienen. Of nog beter, het totale inkomen op jaarbasis vanuit én zelfstandigheid én loondienstinkomen én periodieke uitkeringen én overige vermogenspositie. Juist deze groep heeft, gelet op beperkt inkomen uit zelfstandigheid, een grotere behoefte aan bescherming. Hoewel de bescherming voor deze groep niet vanzelfsprekend hoeft te zijn.

Vanuit de WIA is er differentiatie in hoogte uitkering, mede gebaseerd op diverse criteria als arbeidsvermogen, inkomen op het moment van arbeidsongeschiktheid et cetera. Een uitgebreide beoordeling. Hoewel vereenvoudiging van beoordeling enerzijds wordt toegejuicht, is vanuit het gelijkheidsbeginsel het terecht dat werknemers en zelfstandigen op dit vlak verschillend wordt beoordeeld? In hoeverre sluit dit aan bij Nederlandse en Europese wetgeving, Rechten van de Mens et cetera?

Op welke wijze wordt er rekening mee gehouden op het totale inkomen op gezinsniveau. Moet je de individuele IB-ondernemer beschermen tegen 'het risico op onvoldoende inkomen' wanneer de fiscaal partner een meer dan voldoende inkomen heeft. Met andere woorden, waarom wordt er geen koppeling gelegd op het totale fiscale inkomen van fiscale partners? Dit kan beter aansluiten op overige belastingwetgeving. En wanneer deze koppeling er nog niet is, wordt deze dan in de toekomst wel gelegd? Wat weer diverse andere vragen gaat oproepen zoals;

- Wat is dan de ondergrens en bovengrens?
- Wanneer de BAZ in het huidige voorstel financieel negatieve gevolgen voor de overheidsuitgaven heeft, wat gebeurt er dan met de premie van voorgesteld € 195,00 per maand? Of wordt dan alsnog de koppeling gelegd en heeft de IB-ondernemer er nog niets aan?
- ...

Voor bijstandsgerechtigden is er sprake van een kostendelersnorm. Kan er zekerheid aan de IB-ondernemers worden geboden dat bij de BAZ de kostendelersnorm nu en in de toekomst niet wordt toegepast. De vrees is gegrond omdat de overheid op diverse terreinen onbetrouwbaar is gebleken.

Een IB-ondernemer die zijn vroeger opgebouwde pensioenrechten (als werknemer) naar voren kan halen (bijvoorbeeld 4 jaar) heeft waarschijnlijk helemaal geen behoefte aan een BAZ.

Vermogen:

De IB-ondernemer kan op diverse andere manieren voorzieningen hebben getroffen. Bijvoorbeeld voortvloeiend uit o.a;

- Periodiek inkomen van de (fiscaal) partner
- Periodieke lijfrenten en Gouden Handdrukken
- Periodieke uitkeringen uit andere inkomens gerelateerde overheidsvoorzieningen zoals de WIA
- Huurinkomsten vanuit onroerend goed
- Periodieke opbrengsten vanuit beleggingen en (durf-)investeringen
- Voldoende eigen vermogen binnen de onderneming vanuit bijvoorbeeld bedrijfswaarde, zakelijk onroerend goed (waarde pand hoger dan schuldpositie pand).
- Vrij beschikbaar vermogen in box 3
-

Dit vermogen kan zodanig zijn dat de IB-ondernemer langdurig gebruik kan maken vanuit deze bronnen om in zijn totale levensonderhoud te voorzien. Wat heeft een IB-ondernemer er dan aan om periodiek voor de BAZ te betalen terwijl dit niet nodig is? Het is mooi dat er een verzorgingsstaat is, de individualisering is volop gaande, niet tegen te houden. Geef de IB-ondernemer de keuze om wel of niet deel te nemen.

Financiële huishouding IB-ondernemer:

De totale financiële huishouding van de IB-ondernemer op maandbasis kan uitermate gezond zijn als gevolg van bijvoorbeeld;

- weinig of geen maandlasten van bijvoorbeeld een eigen woning (geen of lage hypotheek),
- het ontbreken van financiële afhankelijkheid van kinderen,
- het terug kunnen vallen op inkomen van partner,
- ...

Ondernemerskracht van Nederland:

De BAZ kan de inventiviteit en ondernemerskracht van Nederland (fors) aantasten. Door de invoering van de BAZ kan dit o.a. de volgende gevolgen hebben;

- IB-ondernemers die enkele uren per week voor zichzelf starten, naast (voldoende) inkomen uit loondienst. Deze groep kan zich gaan afvragen of zij a.g.v. de BAZ en de verplichte premie voor de BAZ deze stap wel willen zetten.
- Het niet starten van een onderneming vanuit IB-ondernemerschap kan effect hebben op de ontwikkeling en kracht van innovatieve ideeën en uitwerkingen. Moet deze 'ondernemer' dan noodgedwongen naar een BV vorm welke mogelijk niet passend is?
- Het vestigingsklimaat wordt verslechterd
-

Opt-out regeling:

Er zijn voldoende mogelijkheden als hiervoor geschetst dat de inkomens- en vermogenspositie voldoende aantoonbaar is. Een IB-ondernemer die met dit vermogen (al dan niet te gelde makend via verkoop onderneming of onderpanden) zich kan voorzien in levensonderhoud zou vrijgesteld moeten worden.

Oók wanneer een eigen verzekering voor arbeidsongeschiktheid onvoldoende soelaas biedt waar de opt-out regeling zich nu op inzet, kan de aanwezige verzekering voldoende dekking bieden. Want men heeft het over gelijkwaardige arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, maar waarom niet over maandlastenverzekeringen. Zo zijn er vele ondernemers die bij arbeidsongeschiktheid de vaste lasten daarmee hebben afgedekt, waarbij vervolgens met het resterende inkomen, al dan niet van fiscale partner, voldoende beschikbaar is voor overige zaken.

Waarom wordt er geen mogelijkheid geboden om, ongeacht (on-)voldoende voorzieningen, de huidige IB-ondernemers de keuze te geven zich vrijwillig aan te sluiten. Zoals dat thans ook geldt voor startende IB-ondernemers. Wie dit nodig acht sluit zich dan aan, wie dit niet nodig acht doet het niet. Dit gaat dan meer richting bijvoorbeeld de zakelijke markt inzake ziekteverzuimverzekeringen, Eigen Risicodragerschap et cetera.

Op welke wijze zijn derhalve alternatieve vormen van eigen voorzieningen afdoende om gebruik te maken van opt-out. Met het voorstel zoals dit thans er ligt is dit onvoldoende en doet dit geen recht aan het individuele keuzerecht van de IB-ondernemer.

Uitvoerbaarheid:

Er zijn ernstige zorgen over de uitvoerbaarheid. Het UWV heeft thans al een uitvoeringsprobleem. Daarnaast zijn er personeelstekorten. Wie bepaalt de mate van arbeidsongeschiktheid wanneer het UWV geen ruimte heeft, de private sector?

Het vereenvoudigde begrip dat de BAZ voorstaat t.a.v. wel of geen recht op een uitkering doet afbreuk aan het zorgvuldigheidsbeginsel. En bovendien mogelijk aan de individuele situatie van de ondernemer. Veel ondernemers hebben een eigen, unieke positie in de markt. Een vereenvoudigde beoordeling doet geen recht aan deze positionering.

Is het mogelijk om vanuit de vereenvoudigde beoordeling de mate van arbeidsongeschiktheid van totaal verschillende ondernemers met dezelfde aandoeningen gelijkwaardig te behandelen? Schuilt hier geen mate van rechtsongelijkheid in zoals die thans overigens ook in de WIA zich voordoet.

Overig:

- De startende IB-ondernemer heeft thans de mogelijkheid om zich al bij het UWV vrijwillig te verzekeren. Tegen de huidige regelgeving. Diverse ondernemers hebben juist deze regeling. Wat gaat er met deze groep gebeuren? Gaat deze groep over naar de slechtere regeling?
- Wat als de uitvoerbaarheid en uitwerking op termijn niet het gewenste effect heeft. Schaffen we á la de vroegere WAZ deze net zo gemakkelijk weer af? De WAZ was ook niet bepaald een succes!
- Er wordt nadrukkelijk ingezet op IB-ondernemers. Veelal ook zelfstandigen zonder personeel genoemd. Maar is deze groep wel terecht? Er zijn vele IB-ondernemers die als zodanig of binnen bijvoorbeeld een V.o.F. over een zodanige positie beschikken dat bij arbeidsongeschiktheid er geen issue is t.a.v. verdienvermogen van de onderneming en de ondernemer zelf. Moet je deze groep willens en wetens beschermen?
- Is bij een vennootschap onder firma tussen de fiscale partner waarbij er geen effect is in omzet-, winst- en inkomenspositie wegens ongewijzigde voortzetting van de onderneming het terecht dat deze vennoten toch individueel de BAZ premie moeten betalen?
- Is bij voorgaande groep het terecht en uitlegbaar dat de arbeidsongeschikte vennoot een uitkering vanuit de BAZ ontvangt terwijl die dat feitelijk niet nodig heeft?
- Waarom worden BV's met slechts 1 DGA en geen personeel niet meegenomen in de wetgeving en gewenste bescherming? Raakt dat wellicht de uitvoerbaarheid? Ook deze groep kan vanuit verkeerde motieven zelfstandig, maar dan binnen de entiteit van een BV, zijn en onvoldoende inkomen hebben. Is deze groep wellicht niet veelomvattender dan thans bekend? Zijn hier cijfers over en is er inzicht in?
- DGA's ontlopen mogelijk de verplichting tot deelname. Dat kan bijvoorbeeld leiden tot:
 - o Stel dat een DGA ruim voldoende vermogen heeft, zijn BV failliet laat gaan. Schuldeisers blijven achter. De DGA heeft geen BAZ premie voldaan en leeft van het vermogen. Is dit rechtvaardig tegenover IB-ondernemers?
 - o Stel dat een DGA géén voldoende vermogen heeft, zijn BV failliet laat gaan. Heeft wegens ontbreken deelname aan BAZ geen recht op een uitkering. Wel recht op bijstand. In de periode tot bijstand een financieel voordeel wegens het niet betalen van de BAZ premie.
- Waarom wordt er niet meer ingezet op advies en begeleiding bij IB-ondernemers door financieel adviseurs. De afschaffing van de provisie op arbeidsongeschiktheidsverzekeringen is desastreus geweest. Juist de financieel adviseur kan het gehele financiële kader van de IB-ondernemer in zijn totaliteit beoordelen en adviseren. Kiest de ondernemer dan zelf bewust voor dekking? Is de afschaffing van de provisie daarmee niet inherent aan de reparatie daarvan via de BAZ? Is de BAZ dan niet overbodig wanneer er aan de ondernemer financiële instrumenten worden aangeboden om zich goed te laten adviseren en te begeleiden? Thans is de markt zodanig dat dekking voor arbeidsongeschiktheid, en feitelijk ook pensioen, door de (startende) IB-ondernemers als niet of onvoldoende urgent wordt ervaren vanwege een direct (hoge) adviesnota. Men wil er niet voor betalen! Uiteraard is er een groep die dat wel wil betalen, maar die heeft feitelijk een dusdanige positie die veelal niet beschermd hoeft te worden wat de BAZ juist voorstaat. De groep die wel beschermd moet worden wordt thans niet bereikt of is niet bereid tot afname van advies vanwege de adviesnota. Met andere woorden, heroverweeg het verbod op provisie op arbeidsongeschiktheidsverzekeringen.
- Door het verbod op provisie op arbeidsongeschiktheidsverzekering terug te draaien, desgewenst met een maximering van de hoogte van die provisie, in combinatie met (verplichte) voorlichting voor,

aftrekbaarheid van de adviesnota zijn de uitvoeringskosten veel beter haalbaar. Zonder ingewikkelde bureaucratie, optuigen van wetgeving en uitvoering, discussies en toetsing rechtspraak et cetera. Besluit de ondernemer niet in te gaan op een aanbod tot verzekering, dan wordt dit thans al vastgelegd. Dit zou eenvoudig ook geïmplementeerd kunnen worden in de IB-aangifte door op te nemen dat de IB-ondernemer geen beroep doet op een eigen voorziening. Bij arbeidsongeschiktheid en (noodzakelijke) beëindiging van het ondernemerschap zou dan bijvoorbeeld een korting of geen recht op een bijstandsuitkering van toepassing kunnen zijn. Op deze wijze dwing je iedere ondernemer zich meer te verdiepen in het aspect arbeidsongeschiktheid bij zelfstandigheid. En daarmee óók de keuze van wel of geen IB-ondernemer te willen zijn.

- Hebben we voor de groep die willens en wetens IB-ondernemer zijn al niet een vangnet? Ongeacht op welke wijze zij hun inkomen bij arbeidsongeschiktheid hebben bepaald. De bijstand? Moet je deze groep wanneer deze zich bewust niet verzekeren toch een verplichte voorziening bieden?
- In de beantwoording van beleidsvragen wordt gesteld dat aanmeldtermijn bij het UWV vanuit loondienst t.b.v. vrijwillige voortzetting de periode te kort is. Is uitbreiding van die periode niet eenvoudiger te realiseren naar bijvoorbeeld 6 maanden of zelfs 12 maanden?
- Is de mogelijkheid en periode van aanmelden niet eenvoudig uit te breiden naar toegang voor zelfstandigen die thans onder het bestaansminimum leven én geen of onvoldoende vermogen hebben om gedurende een periode van bijvoorbeeld 5 jaar zelf te voorzien in het bestaansminimum. Dit is relatief eenvoudig te realiseren en controleerbaar via aangifte IB.

Verkorte conclusie:

De wetgevende macht dient zelfreflectie toe te passen wat wordt beoogd met het wetsvoorstel, wie op welke wijze beschermd wordt en of dit middel, de BAZ, daartoe het geëigende middel is.

Wordt er een probleem opgelost of worden extra problemen gecreëerd?

Is er wel een probleem?

Moeten we als samenleving niet accepteren dat niet alle problemen oplosbaar zijn? Of accepteren dat de individu zelf ook een oplossing kan creëren.

Is er niet een allesomvattende regeling bij arbeidsongeschiktheid te bedenken die voor elke Nederlander geldt, ongeacht de wijze van de verwerving van inkomen? Of is de politieke wil er niet?

Is het gerechtvaardigd te concluderen dat niet werkenden die geen inkomen vanuit loondienst ontvangen noch uit zelfstandigheid of een sociale uitkering nog steeds worden uitgesloten? Wat denkt u van fulltime vader of moeder zonder enig inkomen die óók arbeidsongeschikt kan raken? Heeft dat geen invloed op het besteedbaar gezinsinkomen? Wat als de partner dan noodgedwongen mantelzorger wordt én het gezin moet onderhouden met wellicht beperking van het inkomen uit loondienst of zelfstandigheid?

Is de conclusie gerechtvaardigd dat de overheid met het verbod op provisie voor impactvolle producten *zelf* een probleem heeft gecreëerd en deze met de BAZ op een aanzienlijk duurere manier dit probleem weer wil oplossen?

Is met het voorgaande punt het gerechtvaardigd om te concluderen dat met het toepassen van sec deelterreinen en daartoe oplossingen verzinnen in plaats van een allesomvattende visie op meerdere beleidsterreinen, en die direct goed met elkaar af te stemmen, de overheid in al zijn eenvoud veelvuldig faalt?